QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)

MAĠISTRAT

DR RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru: 120/2020 RM

Nutar Dr. Dorian Sciberras

-Vs-

Josef Masini Vento

Illum, 20 ta' Novembru 2023

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ippreżentat mill-attur, in-Nutar Dr. Dorian Sciberras, fir-Reġistru ta' din il-Qorti fil-21 ta' Lulju 2020 fejn talab li l-konvenut Josef Masini Vento jiġi kkundannat iħallsu s-somma li tiġi likwidata in linea ta' danni skont l-artikolu 9 tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama (Kap. 579 tal-Liġijiet ta' Malta) , wara li jiġi dikjarat illi l-kummenti fil-*post* ippubblikat minnek fil-grupp 'Notaries of Malta' fuq is-sit soċjali Facebook nhar il-15 ta' Lulju 2020 kif ukoll il-kummenti tiegħek fuq l-istess post ippubblikati fl-istess ġurnata (kopja ta' liema huma annessi u mmakat Dok. DS1) huma libellużi u malafamanti fil-konfront tar- rikorrenti u li għandhom bħala skop li joffendu l-unur u r-reputazzjoni personali u professjonali tar-rikorrenti u li jesponuh

għar-redikolu u disprezz tal-pubbliku.

Rat ir-Risposta ppreżentata mil-konvenut Josef Masini Vento fit-8 ta' Ottubru 2020 fejn eċċepixxa:-

1. *Illi fl-ewwel lok it-talbiet rikorrenti ghandhom jigu michuda bl-ispejjez stante illi l- 'post' citat mhuwiex malafamanti u anke jista' jitqies malafamanti ghandu jkun ikkunsidrat bhala 'fair' comment' fil-kuntest tal-imgieba tar-rikorrenti b' riferenza partikolari ghal punnlikazzjonijiet ta' kuntratti dwarha u/jew minnha u/jew bil-kunsens taghha. kif jigi muri jekk ikun il-kaz waqt is-smiegh.*

2. *Illi fit-tieni lok, minghajr preġudizzju għas-suespost u fil- mertu, jiġi eċċepit illi d-dikjarazzjoni li dwarha saret dina l-kawża kienet dikjarazzjoni ta' materja ta' interess pubbliku u l-konvenut ragionevolment kien jemmen li l-pubblikazzjoni tal-istess kienrt fl-interess pubbliku u aktar minn hekk fl-interess tan-Nutar pubbliċi li għandhom aċċess għall din l-informazzjoni;*

3. *Illi fit-tielet lok, mingħajr preġudizzju għas-suespost u fi kwalunkwe kaz, it-talbiet attriċi għandhom jiġu respinti bl-ispejjez kontra l-istess stante illi huma infondati fil- fatt u fid-dritt.*

4. *Salv eccezjonijiet ulterjuri.*

Rat id-digriet tagħha mogħti fis-seduta tal-25 ta' Novembru 2020 fejn in vista tal-fatt illi l-partijiet iddikjaraw li kienu waslu għal ftehim ta' transazzjoni, iddeċidiet li ma hemm ħtieġa li jingħata provvediment għall-finijiet tal-artikolu 10 tal-Kap. 579;

Rat il-verbal tas-seduta tat-18 ta' Jannar 2021 fejn l-attur iddikjara li l-partijiet ma waslux, wara kollox, għal ftehim ta' transazzjoni u l-kawża tħalliet għas-smigħ tal-provi;

Semgħet ix-xhieda tal-attur in-Nutar Dorian Sciberras fit-18 ta' Frar 2021;

Rat id-digriet mogħti fil-25 ta' Marzu 2021 fejn wara direttiva mogħtija mill-Prim'Imħallef fil-5 ta' Marzu 2021 in vista tal-miżuri l-ġodda kontra t-tixrid tal-marda Covid-19 minħabba żieda fil-każijiet, il-kawża ġiet differita għat-28 ta' April 2021;

Rat id-digriet mogħti fit-28 ta' April 2021 fejn wara direttiva mogħtija mill-Prim'Imħallef fis-6 ta' April 2021 biex ikompku jittieħdu miżuri ta' mitigazzjoni kontra t-tixrid tal-marda Covid-19, il-kawża ġiet differita għad-19 ta' Mejju 2021;

Rat illi fis-seduta tad-19 ta' Mejju 2021 ma deher ħadd;

Rat illi fis-seduta tas-27 ta' Settembru 2021 il-konvenut debitament imħarrek biex jixhed, ma deherx;

Semgħet ix-xhieda tal-konvenut, imsejjaħ mill-attur, fis-seduta tat-8 ta' Novembru 2021 u fil-5 ta' Mejju 2022, fejn fis-seduta tal-aħħar l-attur iddikjara li ma kellux iktar provi xi jressaq;

Rat illi l-konvenut baqa' ma ressqx provi fis-seduta tat-22 ta' Ġunju 2022 u fis-seduta tal-24 ta' Ottubru 2022 u lanqas fis-seduta tat-30 ta' Novembru 2022;

Semgħet ix-xhieda ta' Caroline Mifsud imsejħa bħala xhud mill-konvenut fis-seduta tal-31 ta' Jannar 2023 u rat id-dokumenti esebiti minnha;

Semgħet lill-abbli avukat tal-konvenut tiddikjara fis-seduta tas-6 ta' Marzu 2023 li l-konvenut ma kellux iktar provi xi jressaq;

Semgħet ix-xhieda tal-attur in kontro-eżami fis-seduta tad-19 ta' April 2023;

Semghet ix-xhieda kollha u rat il-provi u dokumenti kollha esebiti;

Rat l-atti kollha;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ippreżentata mill-attur fis-seduta tal-10 ta' Lulju 2023 kif awtorizzat fil-31 ta' Mejju 2023 ;

Rat illi l-konvenut minkejja li ngħata fis-seduta tal-10 ta' Lulju 2023, il-fakolta' biex jippreżenta nota ta' sottomissjonijiet responsiva sal-31 ta' Ottubru 2023, baqa' ma ppreżenta l-ebda nota ta' sottomissjonijiet ;

Rat illi l-kawża kienet imħollija għal-lum għas-sentenza in difett ta' ostakolu ;

Rat illi ma hemm ebda impediment għall-prolazzjoni tas-sentenza ;

Ikkunsidrat;

Din hija azzjoni ta' libell taħt l-Att dwar il-Midja u l-Malafama (Kap. 579 – 'l-Att').

L-attur, li huwa Nutar Pubbliku, ħassu malafamat bil-pubblikazzjoni tal-konvenut, ukoll Nutar Pubbliku, fuq il-pjattaforma tal-midja soċjali Facebook f'*closed group* imsejjaħ '*Notaries of Malta*', tas-segwenti stqarrija fil-15 ta' Lulju 2020:-

"*Mis-serje nutar ħmieġ il-Klieb.*

Bagħtitli mara li dejjem inqdiet bija u in fatti kienet qed tikkuntattjani sabiex taghmel konvenju ghandi. Izda wara li konna wasalna sabiex naghmlu l-appuntament ghal-konvenju, hija infurmatni illi s-sensara qaltilha illi s-sid tal-block sabiex ibeigh, bil-fors iridu jaqbbdu lin-Nutar tieghu. Jien cempilt lis-sensara, u s-sensara kkonfermat kollox, u in fatti qaltli li bejjiegh miftihem man-nutar tieghu li n-nutar tieghu biss jista' jaghmel il-bejgh. Dan huwa kaz car ta' illegalita' u ta' fottiment bejn is-sensara u l-bejjiegh u n-nutar. Miriam Alliance li ghandha numru tat-telephone cellulari 79476637 hija s-sensara u l-bejjiegh huwa Alex Mercieca. Kont nistesna ahjar minn nutar Dorian Sciberras li huwa n-nutar tas-sid. Il-Veru Mafia."

Qabel xejn irid jiġi stabbilit x'inhuma l-imputazzjonijiet li jitnisslu mill-istqarrijiet ippubblikati mill-konvenut, impunjati f'din il-kawża u in segwitu, jekk l-imputazzjoni jew imputazzjonijiet ikkaġunaw jew huma kapaċi jikkawżaw ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attur.

Bl-introduzzjoni tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama ('l-Att'), il-kriterju ta' ħsara serja lir-reputazzjoni, bħala kriterju li jrid jiġi sodisfatt għall-azzjonabilita' tal-malafama, ġie reż ferm iktar oneruż u impenjattiv minn dak li kien rikjest taħt il-Liġi tal-Istampa (Kap. 248). Dan il-kriterju, maħsub fl-artikolu 3(4) tal-Att, m'huwiex marbut mal-quantum tad-danni likwidabbli f'każ li l-istqarrija titqies li hija malafamanti, iżda huwa relevanti esklussivament għas-suċċess tal-azzjoni u l-azzjonabilita' tal-allegat malafama, sabiex jiġi determinat jekk l-istqarrija impunjata għandhiex titqies bhala diffamatorja jew le għall-finijiet tal-Att. Dan l-istharriġ dwar l-element tal-ħsara serja għandu jsir f'kull azzjoni ta' libell istitwita taħt l-Att u dan mill-Qorti *sua sponte* mingħajr il-ħtieġa li titressaq eċċezzjoni *ad hoc* fir-rigward u dan ghaliex, kif diġa' ngħad, il-kriterju jinċidi fuq l-azzjonabbilita` tal-allegat malafama.

Skont il-Gatley[1]:-

"*... whether a publication has caused or is likely to cause,* ***serious harm is likely to require a careful investigation of facts of the particular case and in particular the inherent gravity of the allegation****, the nature and status of the publisher and publishee, the claimant's current reputation and financial position, and whether similar allegations have been published before.*"[2]

---

[1] Gatley, On Libel and Slander (2013 Ed.), p. 41, 2.5.

[2] Bħala parti minn dan l-istħarriġ:- "*Questions of tone and expression, as well as the medium and extent of publication, will all be relevant. The focus will be on the effect or potential effect of the statement on the reputation, rather than the feelings, of the claimant.*" - **Collins on Defamation** (2014 Ed.) p. 154 7.32

Indubbjament, fejn il-pubblikazzjoni impunjata "*tend*(s) *to lower the plaintiff in the estimation of right-thinking members of society generally*"[3] u "*in all the circumstances would be likely to affect a person adversely in the estimation of reasonable people generally*"[4], din għandha titqies li fiha l-kapaċita' li tikkaġuna ħsara reputazzjoni li hija serja[5].

L-attur jilmenta illi l-konvenut jagħmel imputazzjoni serja ħafna li huwa kompliċi fi prassi illegali u mhux etika, fejn ix-xerrejja prospettivi ta' proprjeta' ta' kuntrattur partikolari, Alex Mercieca, jiġu mġiegħla jużaw is-servizzi tiegħu biex isir il-konvenju għall-bejgħ tal-proprjeta', u dan meta nutar, bħala uffiċjal pubbliku kif ukoll bħala professjonist imparzjali u indipendenti, hu prekluż mill-liġi u mill-etika milli jagħmel dan.

L-attur xehed ukoll li dawn l-istqarrijiet ġew ippubblikati fuq il-paġna fuq Facebook 'Notaries of Malta', grupp li fih ċirka tliet mitt membru, ilkoll nutara Maltin, fejn jitqassam tagħrif ta' interess għall-professjoni ta' nutar u tintuża wkoll bħala pjattaforma fejn in-nutara jistgħu jipprovdu assistenza lil xulxin. Ikkonferma li min m'huwiex nutar jew assistent legali tan-nutar, ma jkollux aċċess għall-*posts* li jittellgħu fuq din il-paġna fuq Facebook. Iżda ma għandu l-ebda garanzija li xi ħadd mill-membri tal-grupp ma ċċirkolax il-*post* tal-konvenut lil terzi persuni 'l barra mill-grupp, jew li dan il-*post* ma ġiex imqassam ma' terzi persuni. Xehed illi kienu kellmuh diversi persuni dwar l-allegazzjonijiet li saru mill-konvenut u skont hu, dan kollu kien ta' ħsara kbira għar-reputazzjoni tiegħu kemm bħala nutar kif ukoll fl-isfera politiku bħal Sindku tal-Kunsill Lokali tal-Iklin.

Jingħad li fl-istharrig tal-kwistjoni jekk fil-pubblikazzjoni impunjata, saritx imputazzjoni - inkluz naturalment wahda diffamatorja - fil-konfront tal-persuna aggravata, ghandu jigi stabbilit jekk persona ordinarja u raġjonevoli ("*an ordinary, reasonable person*"), tkun kapaċi tifhem dik l-istqarrija bhala wahda li minnha tinsilet

[3] **Sim v. Stretch**, per Lord Atkin, (1936) 2 All ER 1237 (House of Lords).
[4] Collins, ibid. 6.12, p. 117.
[5] Collins, ibid., p. 128 6.56

l-imputazzjoni impunjata. F'kull każ huwa mħolli lill-ġudikant biex jiddetermina jekk il-kliem użat huwiex kapaċi, raġjonevolment, illi jwassal it-tifsira vantat mill-persuna aggravata u jekk, f'kaz affermattiv, dik it-tifsira hijiex kapaċi li titqies skont il-liġi bħala diffamatorja. F'każ fejn il-kliem użat fid-dikjarazzjoni impunjata jista' jagħti lok għall-interpretazzjoni li qed issir imputazzjoni fil-konfront tal-persuna malafamata, jingħad illi:-

"… ***the question will be whether it is reasonably capable of conveying that imputation***. *Logically anterior, therefore, to the question of whether the words are capable of being defamatory in law, is the question of what meaning the word or words are reasonably capable of bearing*." [6] [emfasi tal-Qorti]

Il-Qorti tibda biex tosserva li bil-kliem "*il-Veru Mafia*" kif użata mill-konvenut fil-kuntest tal-istqarrijiet tiegħu, huwa kien qed jipprotesta kontra l-prassi skont hu illeċita, konsistenti f'komplotti bejn persuni involuti fil-qasam tal-bejgħ ta' proprjeta', kompriż nutara, fejn jimponu fuq ix-xerrejja prospettivi ta' xi proprjeta' tal-venditur, biex jużaw is-servizzi tan-nutar magħżul mill-istess venditur, liema manuvri huma intiżi għall-gwadann finanzjarju tal-persuni involuti inkluż in-nutar ikkonċernat. Fir-retroxxena tal-każ li rriskontra personalment fejn sar jaf li l-attur kien wieħed min-nutara li jipprattika dawn il-manuvri, il-konvenut esprima l-istmerrija tiegħu għal din il-prassi li fil-fehma tiegħu, hi illeċita u ta' ħsara għall-professjoni notarili, u dan billi xebbaħha mal-Mafia, organizzazzjoni kriminuża istituzzjonalizzata.

Il-Qorti ma taqbilx - u minn qari oggettiv u komplut tad-dikjarazzjoni tal-konvenut bl-ebda mod ma jinftiehem – li din il-kritika twassal jew tagħmel insinwazzjoni li l-attur jifforma materjalment parti mill-Mafia jew xi organizzazzjoni kriminuża u fil-fatt, din l-imputazzjoni żgur m'hijiex waħda li titnissel minn qari sħiħ tal-istqarrijiet tiegħu komplessivament, minn persuna raġjonevoli ta' intelliġenza ordinarja. **Madankollu, l-istqarrija twassal l-imputazzjoni li kollużżjoni bħal dik deskritta fil-**

[6] Gatley '*On Libel and Slander'*, 2013 Ed. p. 113.

pubblikazzjoni, topera bi preġudizzju ta' nutara oħra u tal-professjoni notarili u hija illegali.

Kuntrarjament għal dak li xehed l-attur, il-Qorti ma taqbilx li l-"*fottiment*" imsemmi mill-konvenut fid-dikjarazzjoni tiegħu, jirreferi għal xi ftehim bejn l-attur, il-venditur u s-sensar li huwa intiż jagħmel *ħsara lix-xerrej*, iżda fehmet li l-imputazzjoni mnissla hija ta' ftehim jew aġir kolluživ bl-involviment tan-nutar attur, iddiżinjat biex jopera a skapitu u *bi ħsara ta' nutara oħra*. **Il-Qorti tifhem illi kull ftehim jew kollużjoni biex jintużaw is-servizzi ta' nutar partikolari ad esklużjoni ta' nutara oħra - *multo magis* ad esklużjoni tan-nutar tal-għażla tal-parti kontraenti li skont il-prattika nutarili, tagħżel in-nutar għall-pubblikazzjoni tal-kuntratt jew għal proċess nutarili ieħor - huwa intiż biex jinkiseb vantaġġ mhux xieraq u illeċitu a skapitu ta' u bi preġudizzju għan-nutara kollha in ġenerali, u jikkostitwixxi kompetizzjoni inġusta. Dan qed jingħad mhux biss għaliex ftehim ta' din ix-xorta huwa affront dirett għall-ispirtu tal-professjoni nutarili bħala waħda indipendenti u imparzjali, iżda wkoll għaliex huwa bi ksur tar-Regolamenti tal-Kodiċi tal-Etika tan-Nutara, li ġew introdotti fil-kotba statutorji bis-saħħa tal-Avviż Legali 155 tal-2013**[7].

Huwa minnu li l-istqarrijiet tal-konvenut ma ġewx ippubblikati lil udjenza kbira għaliex jidher u mhux kontestat, li l-aċċess għall-paġna fuq Facebook tal-grupp '*Notaries of Malta*' huwa ristrett għal nutara u l-assistenti legali tagħhom biss, u l-attur xehed li n-numru ta' nutara f'dan il-grupp ma jeċċedix tliet mitt ruħ. Iżda fl-istess waqt, irid jiġi kkunsidrat ukoll il-fatt li l-pubblikazzjoni saret lil settur ta' persuni li bħala l-kollegi tal-attur huma sewwasew il-vittmi tal-aġir li qed jiġi addebitat lilu minn ħadd ħlief nutar kollega tagħhom ilkoll.

Il-Qorti għalhekk tqis li l-imputazzjoni magħmula minn nutar, li l-kollega tiegħu jikkolludi ma' venditur biex jintużaw b'mod sistematiku s-servizzi tiegħu a

[7] L.S. 55.09.

skapitu ta' nutara oħra, indubbjament hi waħda li hi kapaċi toskurah fl-istima tan-nutara l-oħra kollegi tiegħu u għaldaqstant, din l-imputazzjoni hi inerentement kapaċi tirreka ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attur.

Gatley, in tema ta' stqarrijiet li jolqtu l-kondotta professjonali tal-persuna aggravata, jgħid hekk:-

"*It is defamatory to impute that a person is unfit for this profession or calling owing to want to ability, mental stability, learning or some other necessary qualification or that he has been guilty of* ***any dishonest or disreputable conduct or any other misconduct*** *or inefficiency therein.*"[8] (emfasi tal-Qorti)

Fil-kaz **Angel v H.H. Bushell & Co Ltd**[9], l-allegazzjoni kienet li l-persuna aggravata ma kienetx "*... conversant with business ethics*". Ġie ritenut[10] li teżisti "*a very real difference between an allegation of failure to comply with etiquette and a failure to conform with ethical standards, and it is the latter imputation which, in my view, is made by this letter. Ethics involve a moral standard, and, in my judgment, a breach of ethics connotes at a minimum dishonourable behaviour*".[11]

Applikat dan għall-każ li għandha quddiemha, il-Qorti taqbel li din l-imputazzjoni li l-attur jaħdem b'kollużjoni ma' żviluppatur tal-bini u persuni oħrajn fin-negozju tal-proprjeta', biex kompraturi prospettivi jintbagħtu għandu biex jintużaw is-servizzi tiegħu a skapitu ta' nutara oħrajn u bi ksur tal-liġi u l-etika, hi inerentement kapaċi tikkaġuna ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attur u konsegwentement titqies li hija diffamatorja[12].

---

[8] Gatley On Libel and Slander (2013 Ed.), 2,37, page 82.

[9] [1968] 1 QB 813.

[10] Milmo J.: 825G – 826A.

[11] Intqal ukoll illi "*At any rate, it seems clear that one can draw a distinction between mere breaches of etiquette on the one hand and breaches of professional ethics or codes of conduct on the other: the latter are actionable even if the former are not*."

[12] Il-Qorti ma taqbilx li l-imputazzjonijiet huma kapaċi fiċ-ċirkostanzi tal-pubblikazzjoni in diżamina, jikkaġunaw ħsara lir-reputazzjoni tal-attur fuq livell politku. Kif stabbilit, l-imputazzjoni ma ġietx ippubblikata lill-pubbliku in ġenerali fuq mezz ta' midja tal-massa li tnissel preżunzjoni ta' udjenza kbira, jew pjattaforma oħra b'aċċess mhux limitat, iżda biss fuq pjattaforma tal-midja soċjali li huwa miftuħ esklussivament għal nutara Maltin u l-

In konklużjoni fuq din it-tema, kwantu għat-titolu tal-post tiegħu, "*Mis-serje nutar ħmieġ tal-klieb*", hu ritenut illi tgħajjir konsistenti f'insulti u abbuż vulgari jew pastaż, bħal "*ħmieġ tal-klieb*", m'huwiex azzjonabbli bħala malafama, u fil-fehma tal-Qorti, dan il-kliem ma jnissel ebda imputazzjoni li kapaċi tagħmel ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna aggravata.

Ikkunsidrat;

Illi stabbilit li l-imputazzjonijiet li jitnisslu mill-pubblikazzjoni u li dawn huma interentement kapaċi jikkaġunaw ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attur, imiss li jiġu mistħarrġa l-eċċezzjonijiet li bihom il-konvenut laqa' għall-azzjoni għal malafama.

Il-konvenut eċċepixxa li l-pubblikazzjoni tikkosistwixxi *fair comment.* Din id-difiża ma ġietx trasposta fil-liġi l-ġdida li sostitwiet l-Att dwar l-Istampa (Kap. 248) u effettivament, m'hijiex imsemmija fl-Att dwar il-Midja u l-Malafama (Kap. 579). Minflok, l-Att introduċa fl-Artikolu 4(2) id-difiża tal-opinjoni onesta, liema difiza hija regolata b'diversi disposizzjonijiet u huma applikabbli għaliha kriterji differenti minn dawk li kienu jirregolaw id-difiża tal-kumment ġust taht il-Kap. 248.

Din il-Qorti diġa' ddikjarat diversi drabi illi hija tqis li eċċezzjoni ta' *fair comment* għandha tiġi trattata bħala waħda ta' opinjoni onesta, anke għaliex din tal-aħħar hija regolata minn kriterji ferm iktar wesgħin minn dawk li kienu applikabbli għad-difiża tal-kumment ġust. Għaldaqstant, anke biex tkun ġusta mal-konvenut, sejra tqis l-eċċezzjoni tal-konvenut ta' *fair comment* bħala difiza ta' opinjoni onesta a tenur tal-imsemmi Artikolu 4(2) tal-Att[13].

---

assistenti legali tagħhom, madwar tliet mitt persuna b'kollox. Inoltre, kif diġa' ġie stabbilit, il-"*fottiment*" li skont il-konvenut qiegħed iseħħ b'arranġament bejn il-venditur u n-nutar, huwa ta' preġudizzju għall-kollegi tiegħu nutara u mhux lix-xerrejja prospettivi jew lil xi ħaddieħor u għalhekk, fin-nuqqas ta' prova dwar il-pubblikazzjoni tal-istqarrijiet impunjati lil hinn mill-grupp '*Notaries of Malta*' u jew il-prova ta' xi riperkussjonijiet fuq il-karriera politika tal-attur, ma jistax jitqies li ġiet rekata xi ħsara lill-attur **ukoll** fuq livell politiku.

[13] Dan jipprovdi:- *Hija difiża għal azzjoni ta' malafama li l-konvenut juri li l-kundizzjonijiet li ġejjin ġew sodisfatti: (a) id-dikjarazzjoni li dwarha jkun sar l-ilment hija dikjarazzjoni ta' opinjoni; (b) id-dikjarazzjoni li*

Għas-suċċess tal-opinjoni onesta, il-konvenut jeħtieġlu juri illi l-istqarrija impunjata tikkostitwixxi dikjarazzjoni ta' opinjoni u mhux stqarrija ta' fatt[14].

Fir-rigward, jinsab ritenut illi:-

"*A statement might be either a statement of fact or an expression of opinion depending on the context. The form in which the statement appeared and the style adopted by the publisher will often be decisive.*

...

Some assertions of fact may be defended as expressions of opinion, ***if they are in the nature of deductions of conclusions arrived at by the publisher from other facts which are sufficiently stated or indicated****, where it will be obvious to the reasonable person that the publisher could not have had direct knowledge of the matter stated and must have been expressing a view or inference*"[15] [emfasi tal-Qorti]

Applikat dan l-insenjatament għall-istqarrijiet impunjati f'din il-kawża, il-Qorti tqis, kif del resto diġa' ġie stabbilit, illi l-istqarrijiet impunjati m'humiex stqarrijiet ta' fatt iżda jikkonsistu f'dikjarazzjoni tal-opinjoni tal-konvenut dwar il-fatti riskontrati minnu fir-rigward tal-appuntament li ġie skedat mal-attur mis-sensar fuq struzzjonijiet ta' terzi persuni, biex il-konvenju ta' ċertu Jessica Briffa jsir quddiemu. Hu evidenti li l-istqarrijiet impunjati f'din l-azzjoni jikkostitwixxu l-espressjoni tal-kritika u l-ġudizzju tal-konvenut b'rejazzjoni għall-provi li huwa jgħid illi rriskontra dwar it-tħaddim ta' prassi fejn il-kompraturi tal-proprjeta' ta' venditur partikolari, ċertu Alex Mercieca, jingħataw struzzjonijiet mill-venditur innifsu jew l-aġent tiegħu, biex jużaw is-servizzi tal-attur biex isir il-konvenju u dan fuq bażi sistematika. Indubbjament, il-konvenut ħassu ferm aggravat b'dak li huwa pperċepixxa bħala aġir illeċitu u ta' ksur

---

dwarha jkun sar l-ilment indikat, kemm f'termini ġenerali jew speċifiċi, il-bażi talopinjoni; (ċ) li persuna onesta setgħet ikollha dik l-opinjoni abbażi ta' – (i) kwalunkwe fatt li eżista fiż-żmien li fih id-dikjarazzjoni li dwarha jkun sar lilment kienet ippubblikata; jew (ii) kull ħaġa affermata bħala fatt f'dikjarazzjoni privileġġjata ppubblikata qabel iddikjarazzjoni li dwarha jkun sar l-ilment.

[14] Artikolu 4(2)(a) tal-Kap. 579.

[15] Collins, 9.12 p. 192.

ta' etika da parti tal-attur, nutar kollega tiegħu u esprima l-fehma tiegħu li "*Dan huwa każ ċar ta' illegalita' u ta' fottiment bjen is-sensara u l-bejjiegħ u n-nutar ... Il-Veru Mafia*".

Hu għalhekk ċar illi dawn l-istqarrijiet tal-konvenut jikkostitwixxi *a value judgement* diversament minn stqarrija ta' fatt u konsegwentement, bħala espressjoni tal-ġudizzju tiegħu, jikkwalifikaw biex jiġu mistħarrġa taħt l-ottika tad-difiza tal-opinjoni onesta.

Skont l-Att, id-difiza ta' opinjoni onesta tista' titqajjem biss[16] meta l-persuna aggravata hija persuna pubblika entro t-tifsira moghtija mis-subartikolu (5) u fejn jigu sodisfatti l-kriterji l-oħrajn kollha elenkati fl-Artikolu 4(2) tal-Att. Issa fost id-definizzjonijiet ta' persuna pubblika għall-finijiet tad-difiża tal-opinjoni onesta, l-Att jinkludi "*persuna li abitwalment teżercita professjoni, arti jew sengħa fejn il-fatti attribwiti lilha jirreferu għat-twettiq ta' dik il-professjoni arti jew sengħa*". Fil-każ in diżamina, il-konvenut ippubblika imputazzjonijiet fir-rigward tal-attur in konnessjoni mal-eżerċizzju tal-professjoni tiegħu ta' nutar.

Skont l-artikolu 4(2)(b) tal-Att, il-konvenut li jilqa' għall-azzjoni għal malafama bid-difiża tal-opinjoni onesta, irid juri wkoll li d-dikjarazzjoni li dwarha jkun sar l-ilment indikat, kemm f'termini ġenerali jew speċifiċi, il-bażi tal-opinjoni tiegħu.

Jidher li anke din il-ħtieġa ġiet sodisfatta għaliex il-bażi tal-opinjoni tal-konvenut li l-każ konċernanti l-attur huwa wieħed ta' illegalita' u ta' fottiment, hija indikata suffiċjentement fil-pubblikazzjoni, fejn il-konvenut jiddikjara espressament il-fatti li wassluh għal din il-konklużjoni.

Illi in kwantu għar-rekwiżit tal-paragrafu (ċ)(i) tal-Artikolu 4(2) tal-Att, ċioe' li jrid jintwera illi persuna onesta setgħet ikollha dik l-opinjoni abbażi ta' kwalunkwe fatt li eżista fiż-żmien li fih id-dikjarazzjoni li dwarha jkun sar l-ilment kienet ippubblikata, ġie ritenut fir-rigward illi **kwalsiasi fatt relevanti jista' jiswa għall-fini ta' din il-**

[16] Subartikolu (3) tal-Artikolu 4.

prova, basta jintwera wkoll li persuna onesta setgħet ġenwinament tesprimi dik il-fehma li hija impunjata mill-persuna aggravata, abbażi tal-fatt jew dawk il-fatti invokati mill-konvenut in sostenn tad-dikjarazzjoni tal-opinjoni tiegħu.

Mhux meħtieġ għas-suċċess ta' din id-difiża li jintwera li l-konvenut kien jaf b'dawk il-fatti meta esprima l-opinjoni tiegħu u mhux meħtieġ lanqas li tiġi ppruvata l-verita' ta' kull allegazzjoni ta' fatt li fuqu qed jiġi allegat li l-opinjoni ġiet ibbażata. Huwa ritenut ukoll illi meta l-istqarrija impunjata m'hijiex stqarrija ta' fatt iżda kumment ossia dikjarazzjoni ta' opinjoni, m'huwiex mistenni illi l-verita` tal-fatt tigi ppruvata, madanakollu jibqa' l-obbligu illi jintwera illi l-kumment huwa xprunat minn fatti li huma sostanzjalment veri.

Kif diġa' ġie stabbilit, l-imputazzjoni li għamel il-konvenut fil-każ in diżmina, hija waħda speċifika, ċioe' kompraturi prospettivi li jkunu bi ħsiebhom jixtru proprjeta' mingħand ċertu żviluppatur partikolari, Alex Mercieca, għad illi għandhom id-diskrezzjoni tal-għażla tan-nutar, jiġu direġuti bi ftehim bejn l-attur u l-iżviluppatur jew terzi persuni oħrajn, lill-attur biex bħala nutar jagħmel huwa stess il-konvenju relattiv u eventwalment, jippubblika wkoll l-kuntratti tal-bejgħ, u dan a skapitu ta' nutara oħra. Dan jimponi fuqu l-oneru fuq il-konvenut li jissostanzja l-imputazzjoni bi provi ta' fatti konkreti.

Ikkunsidrat;

Illi l-konvenut xehed[17] illi kien ġie avviċinat minn ċertu Jessica Briffa, li kienet sejra tixtri proprjeta' mingħand Alex Mercieca, u kien taha appuntament nhar it-Tnejn ta' wara. Iżda mbagħad infurmatu li s-sensara qaltilha li l-venditur irid bil-fors li jintużaw is-servizzi tal-attur bħala nutar u staqsietu jekk għandhiex tafdah. Meta huwa ċempel lis-sensara ċertu Miriam Camilleri minn Alliance Group, hija qaltlu li l-klijenta kellha appuntament skedat għal nhar it-Tnejn ta' wara, mhux miegħu iżda mal-attur, in-Nutar Dorian Sciberras, u dan għaliex il-venditur ried li l-kuntratti jsiru

[17] Xhieda tal-konvenut 9 ta' Novembru 2021 u Affidavit tal-31 ta' Jannar 2023.

biss għand l-imsemmi nutar u għand ebda nutar ieħor. Xehed li għalih dan ifisser li l-attur huwa "*fil-but*" tal-kuntrattur partikolari u dan jafu wkoll mingħand ħafna nutara li lkoll ikkonfermaw li ltaqgħu mal-istess ċirkostanzi fejn xerrejja prospettivi tal-proprjetajiet ta' Alex Mercieca, jiġu mġiegħla jaħdmu għand l-attur u mhux in-nutar tal-għażla tagħhom.

Il-konvenut esebixxa *screenshot* ta' messaġġi li ġew skambjati bejnu u Jessica Briffa fejn jirriżulta li, kif xehed l-istess konvenut, hija kienet staqsietu jekk għandhiex tafda lin-nutar l-ieħor li s-sensara kienet qaltilha biex tmur għandu għal parir. Qalet ukoll li tagħżel li "(t)***kompli miexja*** *bin-nutar* ***tagħhom***". (emfasi tal-Qorti)

Da parti tiegħu l-attur xehed illi **wara** li ra l-*post* tal-konvenut fuq Facebook, sab li tabilħaqq kellu appuntament imniżżel fid-djarju tiegħu biex isir konvenju għall-bejgħ ta' wieħed mill-appartamenti ta' Alex Mercieca, liema appuntament kien ġie skedat il-ġurnata ta' qabel mis-segretarja tiegħu fuq talba tas-sensar ċertu Miriam minn Alliance Group. L-attur xehed ukoll illi kien tkellem ma' Alex Mercieca li min-naħa tiegħu kien assigurah li qatt ma sforza lil ħadd biex juża s-servizzi tiegħu bħala nutar jew ta' xi nutar ieħor partikolari. L-attur ikkonferma illi hekk kif sar jaf b'dan l-appuntament, huwa ħassru u jekk eventwalment kien sar il-konvenju bejn ix-xerrej prospettiv u Alex Mercieca, dan ma kienx sar għandu.

Alex Mercieca ċaħad fix-xhieda tiegħu[18] li għandu ftehim mal-attur jew ma' xi nutar ieħor biex jaħdem bih biss, għalkemm jaf illi l-aġent tiegħu, Jeffrey Mifsud, xi kultant jinforma lix-xerrejja prospettivi li n-nutara James Grech, Sam Abela u l-attur għandhom ir-riċerki ta' Alex Mercieca. Dan ġie affermat minn Jeffrey Mifsud fl-Affidavit tiegħu[19].

Il-Qorti tibda biex tosserva illi hija tifhem illi jista' jkun hemm okkażjonijiet fejn ikun utili għall-kompratur prospettiv ta' proprjeta' li juza s-servizzi tan-nutar li diġa' jkun

[18] Affidavit Dok. DS2.
[19] Dok. DS3.

ikkonduċa r-riċerki jew parti mir-riċerki tal-venditur, iżda din id-deċiżjoni hi waħda li titħalla lill-kompratur fid-diskrezzjoni tiegħu. Dan għaliex hija l-prassi adoperata mill-professjoni notarili li l-kompratur, li wara kollox ser jinvesti flus fl-akkwist ta' proprjeta', jagħżel in-nutar tal-fiduċja tiegħu biex jieħu ħsieb il-proċess tal-akkwist mill-bidu sal-aħħar, inkluż jikseb it-tagħrif sħiħ dwar it-trasferimenti u responsabbilitajiet u piżijiet tal-venditur, jeżamina r-riċerki relattivi u jassigura li t-titolu tal-venditur li ser jiġi akkwistat mix-xerrej, ikun wieħed tajjeb. Il-Qorti tqis illi l-għażla tan-nutar hija waħda sensittiva li m'għandhiex tittieħed għal raġunijiet ta' konvenjenza u d-diskrezzjoni fl-għażla tan-nutar m'għandhiex tkun imfixkla jew imxekkla b'manuvri da parti ta' terzi, iddiżinjati biex jiġbdu l-kompratur lejn nutar jew nutara partikolari.

Dan premess, il-Qorti tosserva li fix-xhieda tiegħu l-attur imkien ma ġġustifika l-appuntament li kien sar mill-aġent tal-venditur jew is-sensar, għall-iffirmar tal-konvenju bejn Alex Mercieca u Jessica Briffa, bil-fatt illi huwa kien diġa' fil-pussess tar-riċerki tal-attur fir-rigward tat-titolu tal-proprjeta' in vendita. L-attur afferma huwa stess fix-xhieda tiegħu li **mingħajr ma kellu ebda kuntatt preventiv mal-kompratur prospettiv, sab li kellu appuntament riżervat fid-djarju tiegħu ma' din il-klijenta għall-konvenju għall-bejgħ ta' xi proprjeta' ta' Alex Mercieca u in segwitu ġie infumat mis-sensar li l-klijenta tagħha riedet tuża s-servizzi tan-nutar tagħha stess**.

L-attur xehed ukoll:- "***il-venditur għandu persuna li teħodlu ħsieb l-appuntamenti tiegħu*** *u bħalma jagħmlu s-sensara* ***b'mod normali jagħmlu l-appuntament huma mal-uffiċċju tiegħi biex isir il-konvenju.***" Xehed ukoll li meta ċempel lis-sensar Miriam **<u>wara</u>** li ra l-post tal-konvenut, hi qaltlu li "*kellha klijenta li kienu ħa jikkonkludu konvenju ...* ***u ... riedet tuza n-Nutar tagħha****, ... jien għidtilha illi ċertament hi għandha dritt tuża lin-Nutar tagħha jiġifieri anzi għidtilha 'iġġibilhiex hawnhekk'*".

Minn dan il-Qorti fehmet illi jekk, skont kif xehed l-attur innifsu, l-appuntament miegħu għall-konvenju sar mis-sensar iżda l-kompratur riedet tuża n-nutar tagħha, dan jista' jfisser biss li s-sensar ma għamlitx l-appuntament mal-attur għaliex ġiet mitluba tagħmel dan mill-kompratur iżda għaliex kellha struzzjonijiet mingħand xi ħadd biex tagħmel dan l-appuntament. Xi ħadd li l-Qorti fehmet li ma kienetx il-kompratur għaliex kif jirriżulta mix-xhieda tal-konvenut, il-kompratur, Jessica Briffa, kienet qed tikkomunika miegħu dwar l-akkwist prospettiv tal-proprjeta', kif del resto kkonferma l-attur fix-xhieda tiegħu.

Fil-fehma tal-Qorti, dan kollu jfisser illi f'każ ta' bejgħ prospettiv ta' proprjeta' tal-venditur Alex Mercieca, kien hemm sistema fis-seħħ fejn l-aġent tal-venditur jagħmel appuntament għall-konvenju huwa stess mal-attur (jew mal-uffiċċju tiegħu), jew jidderiġi lis-sensar biex jagħmel dan l-appuntament, **anke jekk ma jkunx ġie inkarigat jagħmel dan mill-kompratur biex b'hekk il-kompratur ikun ġie gwidat lejn l-attur u b'hekk jiżdied il-prospett li jispiċċa juża s-servizzi tiegħu** bħalma del resto seħħ fil-każ ta' Jessica Briffa li finalment għarrfet lill-konvenut li ser "(t)*kompli miexja bin-nutar tagħhom*". Dan kollu magħdud jikkonforta x-xhieda tal-konvenut u dak li jirriżulta mill-messaġġi li ntbagħtulu minn Jessica Briffa: minn eżami ta' dawn il-messaġġi il-Qorti fehmet li Jessica Briffa ġiet mgħarrfa mis-sensar li l-appuntament għall-konvenju kien sar mal-attur u li ma kienx sar fuq struzzjonijiet tagħha.

Din il-fehma tal-Qorti tkompli tiġi msaħħa ulterjorment minn provi oħrajn li ressaq il-konvenut li juru n-numru sostanzjali ta' konvenji reġistrati mill-attur għall-bejgħ ta' proprjeta' fejn il-venditur kien Alex Mercieca[20]. Alex Mercieca xehed li l-konvenji għall-bejgħ tal-proprjeta' tiegħu lil terzi kienu jsiru quddiem diversi nutara u pproduċa kopja tar-reġistrazzjoni ta' konvenji għall-bejgħ ta' proprjeta' li fihom kien il-venditur, li saru quddiem nutara oħrajn, sitta u erbgħin (46) b'kollox. Il-Qorti ma stenniet xejn inqas minn dan: wara kollox, kif ingad diġa', il-prassi aċċettata hi li l-kompratur juża is-servizzi tan-nutar tal-għażla tiegħu u mhux in-nutar tal-għażla tal-venditur u

[20] Ara xhieda Caroline Mifsud, 31 ta' Jannar 2023, Dok. CM1 u Dok. CM2.

għalhekk, il-prova li ressaq l-attur li l-konvenji għall-bejgħ tal-proprjeta' ta' Alex Mercieca lil terzi saru minn għadd ta' nutara differenti, ma fiha xejn sorprendenti.

Dak li hu tassew sorprendenti iżda, fil-fehma tal-Qorti, huwa n-numru fqir ta' konvenji għall-bejgħ ta' proprjeta' tal-venditur Alex Mercieca, reġistrati minn nutara differenti, meta mqabbel mal-patafjun ta' kuntratti ta' bejgħ tal-proprjeta' tal-istess Alex Mercieca lil terzi kompraturi, ippubblikati mill-attur waħdu bejn l-2018 u l-2022. Jirriżulta illi f'dan il-perijodu, l-attur waħdu irreġistra xejn inqas minn mija u sebgħa u erbgħin (147) konvenju għall-bejgħ ta' proprjeta' tal-venditur Alex Mercieca[21] lil terzi kompraturi.

Imqiegħda f'din ir-retroxxena, issir ferm iktar rejalistika u verosimili t-teżi tal-konvenut li kien hemm xeħta ta' kollużjoni biex l-kompraturi prospettivi tal-proprjetajiet ta' Alex Mericeca jiġu trasmessi lill-attur. Għall-Qorti, mhux raġjonevolment possibbli li b'mera koinċidenza, il-kompraturi prattikament kollha tal-appartamenti f'dawn l-iżviluppi, għażlu lill-attur bħala n-nutar għall-pubblikazzjoni tal-kuntratti tal-komprovendita. Kieku t-teżi tal-konvenut kienet merament fantastika u msawra fuq allegazzjonijiet bla bażi, il-Qorti kienet tistenna li tirriskontra prova ta' numru ferm iktar sostanzjali ta' reġistrazzjonijiet ta' konvenji tal-venditur Alex Mercieca minn nutara differenti, tenut kont tal-fatt li l-prassi aċċettata fil-kamp notarili hi li l-għażla tan-nutar f'każijiet bħal dawn hija fid-diskrezzjoni ta' kull wieħed mill-kompraturi individwali. Iżda l-fatti li joħorġu mill-provi proċesswali, jimmanifestaw xejra li tagħti fejda lill-opinjoni espressa mill-konvenut fil-pubblikazzjonijiet impunjati li kien hemm xi kollużjoni bl-involviment ta' dan il-venditur u l-attur, biex il-konvenji jsiru għandu ad esklużjoni ta' nutara oħrajn.

Kif diġa' stabbilit, l-aġent jew rappreżentant tal-iżviluppatur, Jeffrey Mifsud, ikkonferma illi huwa kien, minn jeddu jew fuq struzzjonijiet ta' terzi, jgħarraf lix-xerrejja prospettivi li kien hemm tliet nutara partikolari, fosthom l-attur, li kellhom f'idejhom ir-riċerki tal-venditur Alex Mercieca, "*biex jekk kellhom pjaċir jaħdmu*

[21] Zviluppi f'żoni differenti f'Malta, fosthom il-Pieta', Santa Venera, Msida, Zabbar u Santa Venera.

bihom". **Il-Qorti tqis illi jekk tassew il-venditur jew ir-rappreżentant tiegħu kienu jinformaw lill-kompraturi prospettivi tal-proprjetajiet ta' Alex Mercieca, li n-Nutar Sam Abela u n-Nutar James Grech ukoll kellhom ir-riċerki tiegħu, ma kienx ikun hemm biss tliet (3) reġistrazzjonijiet ta' konvenji min-Nutar James Grech u l-ebda reġistrazzjoni kwalsiasi min-naħa tan-Nutar Sam Abela, u kienet tistenna li tirriskontra għadd ferm ikbar ta' konvenji reġistrati minn dawn iż-żewġ nutara.**

Barra dan, il-Qorti tqis li l-attur kien ftit jew wisq ekonomiku meta xehed li Alex Mercieca huwa biss "*klient li ġieli nqeda għandi*" jew "*huwa klijent bħal ma huwa klijent ieħor*" – mill-provi jirriżulta li huwa klient fiss li ma jużax is-servizzi tal-attur biss meta jiġi biex jixtri xi proprjeta', iżda fuq bażi sistematika anke meta jiġi biex ibiegħ lil terzi kompraturi l-proprjeta' żviluppata minnu u dan meta kif inhu risaput, l-għażla tan-nutar hi fid-diskrezzjoni tax-xerrej.

Ikkunsidrat;

Illi dan kollu magħdud jagħti bażi fattwali suffiċjenti ta' xejra ta' skema ta' ko-ordinazzjoni fejn kompraturi prospettivi, bħal Jessica Briffa, jiġu gwidati jew persważi b'xi mod, biex jużaw is-servizzi tan-nutar, ċioe' l-attur, imqabbad sistematikament mill-venditur Alex Mercieca, u konsegwentement, sostenn fattwali lill-imputazzjoni mnissla mid-dikjarazzjonijiet ippubblikati mill-konvenut li kien hemm xi forma ta' kompliċita' bejn il-venditur u l-attur biex jiġi assigurat li kemm jista' jkun il-kompraturi prospettivi jintbagħtu għand l-attur biex isir il-konvenju għall-bejgħ, ad esklużjoni ta' nutara oħrajn.

Hawnhekk, jeħtieġ li ssir riferenza speċifika għar-Regolamenti dwar il-Kodiċi ta' Etika tan-Nutara (L.S. 55.09), fejn fosthom insibu s-segwenti projibizzjonijiet:-

"2.2 The notary shall ignore any intervention by a third party that might influence in any manner the performance of his or her professional duties to the detriment of the parties making use of the notary's services.

2.3 The Notary shall not:

(a) Employ agents to promote or tout his office and services;

(b) Promote his or her office and services with specialised agencies and authorities such as financial institutions, estate agents and the like

...

(f) Authorise, instruct, or allow third parties to put pressure on other persons to use his or her services. Furthermore, the notary shall be obliged to immediately ask such third parties to desist from such actions, should the notary find out that third parties have done so even without the notary's acquiescence. In any case, the notary shall be obliged to immediately inform the Notarial Council and, if applicable, the third parties' representative body/bodies, of such actions.

...

4.1 Notaries are obliged to restrain from unfair competition, which includes without limitation:

4.2 A notary's co-operation and over-association with certain individuals who pressure clients to choose that particular notary in order to receive some sort of financial aid,

...

4.5 Any form of persuasive practices used by a notary in order to attract a person to use his or her services in the future, including any request or suggestion to a person that any notarial acts required by him in the future should be made only at his or her notarial office."

L-attur, li *ex admissis* kien konxju jekk mhux ukoll akkwijexxenti ta' din il-prassi fejn l-aġent tal-venditur kien qed jagħmel l-appuntamenti huwa stess mal-uffiċju tiegħu

(jew iqabbad lis-sensara) mingħajr ma jkun jaf lill-kompratur[22], ma setax ma suspettax li din il-prassi tista' tammonta għal promozzjoni jew sollecitazzjoni tas-servizzi tiegħu u mezz ta' pressjoni, anke jekk indiretta, fuq kompraturi prospettivi biex jagħmlu l-konvenju quddiemu. Prassi li hija potenzjalment illegali għaliex tista' taqa' fil-parametri tal-paragrafi (a), (b) u (f) tar-regolament 2.3 tar-Regolamenti fuq ċitati. Iżda minkejja dan, jidher li l-unika azzjoni li ħa l-attur - li jħassar l-appuntament li kien sar mill-aġent tal-venditur jew mis-sensar - ħadha **wara** li l-konvenut ippubblika l-kummenti tiegħu fuq il-paġna fuq Facebook Notaries of Malta.

Il-Qorti hi tal-fehma illi abbażi tal-fatti li jemerġu mill-provi proċesswali, fosthom il-fatt li sistema bħal dik deskritta mill-attur innifsu, tista' raġjonevolment titqies li taqa' fil-parametri ta' aġir ipprojibit mir-Regolamenti statutorji tal-Kodiċi ta' Etika tan-Nutara, persuna onesta setgħet raġjonevolment tesprimi opinjoni dwar l-eżistenza ta' xi xorta ta' skema maħsuba biex b'kollużjoni li tinvolvi l-attur u l-venditur jew is-sensar, tiggwida u tittrasmetti l-kompraturi prospettivi lejn is-servizzi tan-nutar tal-venditur biex isir il-konvenju u l-pubblikazzjoni tal-kuntratti tal-bejgħ, ad esklużjoni ta' nutara oħra, u li dan hu illegali. Hija għalhekk raġjonevoli l-espressjoni tal-fehma tal-konvenut illi "*dan huwa każ ċar ta' illegalita' u ta' fottiment bejn is-sensara u l-bejjiegħ li huwa Alex Mercieca. Il-Veru Mafia*".

Illi l-Qorti taqbel illi huwa l-jedd ta' kull individwu li jifforma opinjonijiet u jesprimihom lil ħaddieħor u għandu dritt ukoll jirrejaġixxi u jirrispondi għal dak li jiġri madwaru b'mod soġġettiv, anke jekk f'dan il-proċess ikun wasal għal konklużjonijiet mhux korretti: "*the right to make honest but derogatory expressions of opinions on such matters was and is an important safeguard for freedom of expression*".[23]

Kemm hu hekk, id-difiżi bħalma huma dawk tal-kumment ġust u llum tal-opinjoni onesta, huma intiżi tabilħaqq biex jippromwovu espressjoni vigoruża tal-fehmiet u dan

[22] Ara xhieda tal-attur 18 ta' Frar 2021, paġna 23 u paġna 24.
[23] **Joseph v. Spiller**, Lord Phillips, 2010, UKSC, 53 (2011) A.C. 852.

biex “*a critic need not be mealy-mouthed in denouncing what he disagrees with .... (but rather is) entitled to dip his pen in gall for the purposes of legitimate criticism*.”[24] F’bosta każijiet, anke l-iktar kritika ħarxa tista’ tkun aċċettabbli entro l-parametri ta’ kumment ġust u huwa ġeneralment aċċettat illi ċertu qies ta’ esaġerazzjoni huwa permess fl-espressjoni ta’ *value judgements*, għalkemm, kif diġa rajna, anke *value judgements* jistgħu jitqiesu li huma eċċessivi meta m’humiex sorretti minn bażi fattwali[25].

F’dan il-każ il-Qorti tqis illi l-istqarrijiet tal-espressjoni tal-konvenut huma miżgħuda b’fondament fattwali li jagħti sostenn lill-fehma tiegħu li kien hemm xejra ta’ kolluzzjoni mhux leċita, “*fottiment*”, bejn il-venditur, is-sensar u n-nutar, u hija sodisfatta illi persuna onesta setgħet ikollha dik l-opinjoni abbażi tal-fatti li jemerġu mill-kumpless tal-provi proċesswali kollha u li kien jeżistu fiż-żmien meta l-konvenut għamel id-dikjarazzjonijiet impunjati.

Għaldaqstant, billi l-ewwel eċċezzjoni sejra tiġi milqugħa, mhux meħtieġ li jiġu mistħarrġa l-eċċezzjonijiet l-oħra fir-Risposta tal-konvenut.

Ikkunsidrat ulterjorment;

Illi anke jekk tassew il-konvenut ma qajjimx din id-difiża partikolari, il-Qorti tħoss li għandha tosserva, b’mod inċidentali u sussidjarju, illi dan il-każ huwa wieħed klassiku ta’ pubblikazzjoni li saret f’okkażjoni privileġġjata. Huwa rikonoxxut fil-ġurisprudenza in materja li jeżistu okkażjonijiet u ċirkostanzi varji fejn komunikazzjonijiet bejn persuni jew gruppi ta’ persuni li jikkondividu interess leġittimu fil-materja tal-komunikazzjoni, huma protetti bi privileġġ naxxenti proprju mill-okkażjoni li fihom ikunu saru u dan bħala kwistjoni ta’ interess pubbliku.

---

[24] **Tse Wai Chun Paul v. Albert Cheng** (2000), ċitat mill-Gatley, *supra*, 12.1, p. 423.
[25] Vide **Jerusalem v. Austria**, no. 26958/95, § 43, ECHR 2001-II.

Għalkemm huwa minnu li din id-difiża m'hijiex komtemplata espressament mil-liġi fl-Att dwar il-Mdija u l-Malafama (Kap. 579), l-Artikolu 4(6) tal-Att jirrikonoxxi kwalunkwe difiża oħra li twassal għaċ-ċaħda tal-azzjoni għal malafama. Dan jipprovdi:- *Bla ħsara għad-dispożizzjonijiet l-oħra ta' dan l-artikolu, fi kwalunkwe azzjoni ta' malafama taħt dan l-Att, il-konvenut għandu d-dritt li jissottometti bħala difiża kull raġuni għall-mitigazzjoni ta' danni kif ukoll kwalunkwe talba li, jekk tiġi aċċettata, twassal għaċ-ċaħda tal-azzjoni u l-konvenut jista' jissottometti talbiet li l-pubblikazzjoni mhijiex malafamanti u li l-fatti msemmija huma veri u, jew li kwalunkwe opinjoni espressa hija opinjoni onesta. Is-sottomissjoni ta' talba bħal din ma teskludix oħra awtomatikament.*

Skont Gatley[26], jissussisti privileġġ taħt il-liġi tal-malafama, f'dawk l-okkażjonijiet fejn il-persuna li tippubblika l-istqarrija impunjata tkun qiegħda taġixxi, *inter alia*, in bażi ta' dmir jew interess li għandha fil-materja u fejn min jirċievi l-istqarrija għandu interess jew dritt korrispondenti li jirċievi dan il-materjal, jew fejn il-pubblikatur jaġixxi f'materja li fir-rigward tagħha għandu interess komuni mar-reċipjent.

Fid-deċiżjoni ċelebri in materja li tiġi ċitata konsistentement b'approvazzjoni[27], ġie ritenut illi stqarrija li hija falza u inġurjuża lir-reputazzjoni ta' persuna hija azzjonabbli ħlief jekk issir f'okkażjoni privileġġata, ċioe' "*... unless it is fairly made by a person in the discharge of some public or private duty whether legal or moral,* ***or in the conduct of his own affairs, in matters where his interest is concerned****. ...* ***If fairly warranted by any reasonable occasion or exigency, and honestly made, such communications are protected for the common convenience and welfare of society****.*" (emfasi tal-Qorti)[28]

---

[26] On Libel and Slander, 2013 Ed., 14.7 p. 546 *et seq*.

[27] **Toogood v. Spyring** (Gatley, *ibid.* 14.7, p. 546) – Ara wkoll **Loutchansky v. Times Newspapers Ltd** (nos 2-5) (2001) EWCA.

[28] *"It may be accepted as a well-established rule that some duty or interest must exist in the party to whom the communication is made as well as the party making it. The duty or interest may be common to both parties, but this is not essential, it is enough if there is a duty or interest on one side, and a duty or interest, or interest or duty (whether common or corresponding or not) on the other."* Ċitata mid-deċiżjoni **Mallan v. Bickford** (1915), South Australia per Murray J.

Biex l-okkażjoni tkun waħda privileġġjata minn din il-perspettiva, id-determinazzjoni li trid tagħmel il-Qorti hija jekk iċ-ċirkostanzi kollha flimkien - fosthom min għamel il-pubblikazzjoni impunjata u min irċeviha, meta u kif - jistabbilixxu relazzjoni bejn il-partijiet li tagħti lok għal dritt jew dmir soċjali jew morali[29]. Mhux meħtieġ li l-pubblikatur tal-malafama jkun aġixxa minħabba xi obbligu legali[30].

Il-ħsieb wara l-għoti ta' privileġġ f'okkażjonijiet simili fejn teżisti esiġenza raġjonevoli għall-pubblikazzjoni tal-istqarrija malafamanti, ġie mfisser hekk:-

"*... it is in the public interest that persons should be allowed to speak freely on occasions when it is their duty to speak and to tell all they know or believe, or on occasions when it is necessary to speak in the protection of some (self or) common interest.*"[31]

Iktar sinjifikanti minn hekk, huwa wkoll fondament essenzjali ta' din id-difiża li mhux meħtieġa l-prova tal-l-verita' jew korrettezza tad-dikjarazzjonijiet ippubblikati:-

"*The fact, however, that the defendant is mistaken as to the facts in the statement does not deprive him of his privilege: the very purpose of the defence is to allow the making, in good faith, of untrue statements.*"[32]

---

[29] Gatley, 14.13 p. 554, 555, jiċċita mid-deċizjoni **James v Baird** per Earl Loreburn.

[30] Skont Collins, dawn l-okkażjonijiet jinkludu: "*communications between public officials in the course of their official duties; ... complaints of misconduct or mistreatment to persons or bodies with an ability to deal with such complaints; ... communications between solicitors and other acting for different parties to a transaction or dispute;...*" - Collins on Defamation (2014 Ed.), 1.24 p. 234, 235, 236.

[31] **Gerhold v Baker** 1918 HL W.N. 368 CA at 369 – Gatley 14.8 p. 547.

[32] Gatley, 14.18, p. 559, fejn jagħmel referenza għad-deċiżjoni fil-każ **Aktas v. Westpac Banking Corp. Ltd** (2010) HCA 25. Ukoll: "*In such cases **no matter how harsh, hasty, untrue or libellous the publication would be** but for the circumstances, the law declares it privileged because the amount of public inconvenience from the restriction of freedom of speech or writing would far out-balance that arising from the infliction of a private injury.*" **Hunter v Ward** (1859) 6 C.B (N.S.) 514 at 517. Intqal ukoll: "*It is better for the general good that individuals should occasionally suffer than that freedom of communication between persons in certain relations should be in any way impeded. But the freedom of communication which it is desirous to protect is honest and kindly freedom. It is not expedient that liberty should be made the cloak of maliciousness*" – Lord Coleridge C.J. f'**Bowen v. Hall** (1881).

Il-Qorti fiċ-ċirkostanzi ta' dan il-każ kif ampjament imfissra iktar qabel f'din is-sentenza, tqis li l-istqarrijiet tal-konvenut lill-kollegi tiegħu nutara ġew ippubblikati f'okkażjoni privileġġjata għaliex kellu hu evidenti li l-konvenut kellu interess identifikabbli jekk mhux ukoll obbligu, li jikkomunika dan l-ilment tiegħu – ibbażat fuq fatti perċepiti minnu personalment - dwar il-prassi illeċita li deherlu kien qed jadopera l-attur bi ħsara tal-professjoni nutarili u tan-nutara kollegi tiegħu[33]. Dan għamlu sewwasew fuq grupp ristrett li l-iskop tiegħu skont kif xehed l-attur innifsu, huwa biex jitqassam tagħrif li huwa ta' interess għan-nutara, u bla dubju, tagħrif dwar materji bħal ma hija allegat kondotta illegali u ta' ħsara lill-interessi kollettivi tan-nutara, jeħtieġ li jkun liberament komunikabbli u trasmissibbli lill-istess nutara li wkoll għandhom interess korrispondenti tanġibbli li jirċievu tagħrif bħal dan. Għalhekk, il-Qorti hi sodisfatta li l-pubblikazzjoni saret mhux biss għall-protezzjoni ta' xi interess iżda wkoll li teżisti relazzjoni ta' reċiproċita' ta' interess bejn il-konvenut u r-reċipjenti tal-komunikazzjoni u ma taqbilx li bl-istqarrijiet tiegħu, il-konvenut eċċeda l-limiti tal-interess u d-dover li kellu biex iġib a konjizzjoni tal-kollegi tiegħu l-allegat kondotta ħażina tal-attur. Il-pubblikazzjoni saret biss lill-kollegi tiegħu nutara u persuni oħrajn fil-qasam tal-professjoni nutarili, u lil ebda persuna oħra.

Magħdud dan il-fatt illi mill-provi ma jirriżultax li l-konvenut fil-pubblikazzjoni tal-istqarrijiet impunjati kien motivat minn malizzja jew mottiv ulterjuri mhux relatat mat-tħassib u diżappunt evidenti tiegħu dwar dak li huwa fehem li hija prassi illegali adoperata mill-venditur in diżamina u l-attur, fejn klienta tiegħu ġiet trasmessa mill-aġent tal-venditur jew mis-sensar, direttament lill-attur biex isir il-konvenju, a skapitu ta' nutara oħrajn.

Kollox magħdud, huwa indiskuss illi l-konvenut fil-pubblikazzjoni tad-dikjarazzjonijiet tiegħu, kien qiegħed mhux biss iwassal l-allegazzjoni impunjata biss

[33] Fid-deċiżjoni reċenti **Talbot v. Hermitage Golf Club** (2014) IESC 57 (Irish Supreme Court) ġie deċiż illi hija korretta l-konklużjoni li ittri b'ilmenti mibgħuta minn membri ta' golf club dwar l-allegat kondotta ta' membru ieħor tal-klabb huma protetti bil-privileġġ kwalifikat.

lil persuni li kellhom interess li jafu bil-kondotta deskritta fil-pubblikazzjoni, iżda kien qiegħed ukoll jaġixxi biex jipproteġi l-interessi leġittimi tal-professjoni nutarili.

Għal dawn il-motivi kollha, filwaqt li tilqa' l-ewwel eċċezzjoni fir-Risposta tal-konvenut JOSEF MASINI VENTO u tiddikjara li l-istqarrijiet li ġew ippubblikati minnu fil-15 ta' Lulju 2020 fuq il-paġna fuq Facebook 'Notaries of Malta' huma opinjoni onesta, qiegħda tiċħad it-talba tal-attur NUTAR DR. DORIAN SCIBERRAS bl-ispejjeż jitħallsu mill-istess attur.

DR. RACHEL MONTEBELLO
MAĠISTRAT.